

TÜRKİYE
YÜZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

2024 BÜTÇE SUNUSU

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu

10 KASIM 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Mehmet ÖZHASEKİ

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

2024 BÜTÇE SUNUSU

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu

Mehmet ÖZHASEKİ

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

10 Kasım 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

1	ŞEHİR TASAVVURU	06
2	DEPREM GERÇEĞİ VE KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ	09
3	AFET BÖLGESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR VE SON DURUM	11
4	KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARI	21
5	BAKANLIĞIMIZIN BİRİMLERİNE AİT ÇALIŞMALAR	31
6	ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇALIŞMALARI	36
7	BAKANLIĞIMIZIN BAĞLI KURULUŞLARININ ÇALIŞMALARI	50

2024

BÜTÇE SUNUSU

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Geçtiğimiz 29 Ekim tarihi itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti bir asrı devirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarak bizlere emanet etmiştir. Ben bu anlamda Cumhuriyetimizin 100. yılını, yeni yaşını kutluyorum. 100. yılımızı; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye Yüzyılı haline getirmek için canla başla çalışıyoruz.

Yine bugün 10 Kasım. Çanakkale'de kahramanlaşıp Sakarya'da destanlaşan, TBMM'nin ilk Başkanı ve Cumhuriyetimizin banisi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete irtihalinin yıl dönümü. Ben bu vesileyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle yad ediyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşlarımızın gerçekleştirdiği faaliyetler ile 2024 Yılı Bütçe Teklifi, 2022 Yılı Kesin Hesabı ve 2022 Yılı Sayıştay Raporu hakkında bilgi sunmak üzere huzurlarınızdayım, bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

05

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

2024 yılı Bütçe Teklifi'nde;

- Bakanlığımızın bütçesi 271 milyar 741 milyon 383 bin TL,
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün bütçesi 8 milyar 160 milyon 971 bin TL,
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün bütçesi 3 milyar 592 milyon 599 bin TL,
- İklim Değişikliği Başkanlığı'nın bütçesi ise 178 milyon 814 bin TL olarak belirlenmiştir.

Kentsel Dönüşüm Başkanlığımızın ilk kuruluş bütçesi de bugünkü görüşmelerde takdirlerinize sunulacaktır.

1

ŞEHİR TASAVVURU

- **Bizim hedefimiz; sağlam, sıfır atık uyumlu, yeşil ve akıllı şehirler inşa etmektir.**
- **Bizim medeniyetimizde şehir, çok önemli bir yere sahip.**

06

Çok fazla parametreye sahip olduğu için şehrin kesin bir tanımını yapmak güç. Zira **şehir; hayat, ekonomi, tarım, sanayi, ticaret demek. Aynı zamanda sosyal ilişkiler, din, tarih, kültür, turizm** demek. Bu bakımdan bilim dalları arasında en fazla ortak alan kabul edilen temalardan bir tanesi de şehirdir.

Ünlü tarihçi, geleneksel sosyolojinin kurucusu İbn-i Haldun şöyle bir şehir tanımı yapar:

“Şehirler; medeniyetin doğduğu, geliştiği, bütün insanlığa fayda sağlamak için yayıldığı yerlerdir.”

İbn-i Haldun burada medeniyeti merkeze alarak aslında şunun altını çizer; bir şehir ancak özgün kültürü, ticareti, ekonomik ağı, tarihi, mimarisi; kısacası özgün kimliği ile birlikte var olabilir. Bu yoksa; orada teknik olarak bir kentten bahsetsek de medeniyet izi taşımadığı için ona şehir diyemeyiz.

Ben bu açıklamadan hareketle şunu söylüyorum:

“Şehir ve insan birbirinin aynası ve aynısıdır. Bir şehre bakış atmak aslında bir insana, bir millete, bütün insanlığa bakmak demektir.”

Bir bilim insanı: **“Şehirler de; onlara anlam katan insanlar gibi canlı organizmalardır. Zamanı geldiklerinde doğarlar, büyürler, gelişirler. Tıpkı bir insan gibi şehre iyi bakılırsa ömrü uzar aksi takdirde zamanla ölüme, yok olmaya doğru ilerler.”** diyor.

Şehirler, bakım ve ihtimam isterler. Eğer bir şehre gözümüz gibi bakar, yatırım yapar ve onu bayındır hale getirirseniz; büyürler, gelişirler ve kıyamete kadar yaşarlar. Tabiri caizse gürbüz olurlar.

Ancak bakım yapmaz ve ihtimamla yaklaşmazsanız dünyanın en kadim şehri de olsa nafi. O mega şehirler önce küçük şehirler haline gelirler sonra ilçe ve belde gibi daha seyrek nüfuslu bir noktaya evrilirler. Kaderine terk edildiklerinde ise tarihten silinip giderler.

Bir şehir tarihçisi yaptığı araştırmadan sonra şöyle söylüyor:

“Şehirlerin gelecekleri, o şehirleri yöneten yerel yöneticilerin ufuklarıyla doğru orantılıdır.

Onlar ne kadar ufuk sahibi olurlarsa; hedefler koyup, o hedeflere doğru iç dinamikleri harekete geçirip gayret ederlerse, şehirler de o oranda büyürler ve gelişirler.”

Şehirlerimiz özellikle 1950’den sonra sosyolojik, demografik, kültürel ve iktisadi olarak değişmeye başladı.

Özellikle 1950’den sonra kırsaldan şehirlere, şehir merkezlerine yoğun göçler başladı. Bu göç akını çok kontrolsüz bir şekilde gerçekleşti. Bu da şehirlerde pek çok sorunu beraberinde getirdi. Bunların başında ise şüphe yok ki gecekondulaşma ve çarpık kentleşme var. 1990 öncesinde hızlı bir şekilde gerçekleşen bu gecekondulaşma süreci; **sağlıksız**, altyapısı eksik ve **kimliksiz** şehirleri ortaya çıkardı.

Bu durum partiler üstü bir meseledir. Siyasetin üzerinde tutulmalıdır. Çünkü şehir demek insan demektir. Bu bakımdan şehirlerin istikbali ile insanlarımızın istikbali de doğru orantılıdır.

İşte biz bu anlayışla insanı merkeze alan önce **Hizmet Belediyeciliği**, sonra **Sosyal Belediyecilik**, sonra da **Marka Şehirler** hedefiyle hareket ediyoruz.

2

DEPREM GERÇEĞİ VE KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ

- Bir gerçeği asla unutmamalıyız. Ve aklımızdan çıkarmayalım. Türkiye bir deprem ülkesidir.

Türkiye; **Alpler'den Himalayalar'a** uzanan hat üzerinde deprem riski taşıyan ülkeler arasında **5.sırada**. Bu gerçeklikten hareketle çalışmalarımızı sürdürüyoruz. **Topraklarımızın %66'sı, nüfusumuzun ise %71'i 1. ve 2. dereceden deprem riski altında.**

Son bir asırda bu topraklarda **226 tane 6 ve üzerinde** deprem meydana geldi. Denizde olanları saymazsak ana karamız üzerinde **60'tan** fazla deprem yaşadık.

Deprem sebebiyle son 100 yılda toplam 130 bin canımızı yitirdik.

Türkiye'yi tehdit eden deprem afetinin tam üç büyük fay hattı var. Bu zonlar; tarih boyunca Anadolu'yu tehdit etmiş ve ne yazık ki pek çok yıkıma neden olmuştur:

1. **Kuzey Anadolu fay hattı,**
2. **Doğu Anadolu fay hattı,**
3. **Ege bölgesindeki fay hattı.**

Türkiye’de tarih boyunca meydana gelen tüm depremler bu üç hat üzerinde gerçekleşmiştir.

Bu konuda bir örnek vermek gerekirse; Kuzey Anadolu Fay Hattı’nda sırasıyla Marmara’ya uzanan şu depremler olmuştur:

- 1939 Erzincan Depremi,
- 1942 Niksar Depremi,
- 1943 Tosya Depremi,
- 1944 Bolu Depremi,
- 1957 Abant Depremi,
- 1967 Adapazarı Depremi,
- 1999 Gölcük Depremi,
- Bilim adamlarına göre beklenen büyük Marmara Depremi

3

AFET BÖLGESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR VE SON DURUM

Bin yılın afetinde aynı noktadan doğup güneye doğru inen diğer fay hattı da yüzyıllar boyunca aynı çizgide kırılmıştır. Örnek; Son yaşadığımız iki büyük deprem. Yani Kahramanmaraş Depremi

6 Şubat'ta yaşadığımız deprem, kayıtlara asrın felaketi olarak geçti ancak ben buna Malazgirt'ten beri yurt tuttuğumuz bu topraklarda, 1000 yılda yaşadığımız en büyük felaket, bin yılın afeti diyorum. Deprem, doğrudan ve dolaylı olarak toplamda 18 şehrimize zarar verdi, 14 milyon insanımızı etkiledi.

Depremi ilk dakikasıdan itibaren devletimiz sahadaydı, afet bölgesindeydi.

Sayın Cumhurbaşkanımız, **04.17**'de hepimizden önce harekete geçmişti. Her şehre Bakanlar, Valiler, Kaymakamlar görevlendirdi. Devletin bütün imkanları seferber edildi. Ben de o dönem AK Parti Yerel Yönetimler Başkanı olarak **809 belediyemizi** ivedilikle bölgeye yönlendirdim.

Ancak şunu net olarak söyleyebilirim: Bütün bir millet ayakta ydı! Biz de Bakanlık olarak afetin ilk anından itibaren çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Deprem bölgesinde 6 milyon 609 bin 408 bağımsız bölüm içeren, 2 milyon 376 bin 167 yapının hasar tespiti yapılmıştır.

Zaman zaman itirazlarla bazı ufak değişiklikler olsa da **680 bin konut, 170 bin dükkân/depo/ahır** gibi bağımsız bölümün ağır hasar alarak kullanılamaz hale geldiğini tespit ettik.

İLLER	KONUT VE KÖY EVİ HASAR TESPİT SAYILARI	TİCARİ ALAN (İŞ YERİ - DEPO - AHİR) HASAR TESPİT SAYILARI
ADANA	21.021	1.744
ADIYAMAN	64.811	17.392
DİYARBAKIR	21.712	3.167
ELAZIĞ	20.261	4.528
GAZİANTEP	41.922	17.600
HATAY	254.195	55.677
KAHRAMANMARAŞ	112.414	34.504
KİLİS	3.365	697
MALATYA	103.015	27.400
OSMANİYE	20.502	3.650
ŞANLIURFA	16.782	3.641
TOPLAM	680.000	170.000
850 BİN BAĞIMSIZ BÖLÜM		

Ortaya çıkan maliyet **110 milyar \$**.

Ancak hiç kimse merak etmesin. Gece gündüz demeden çalışıyoruz.

İnşallah **850 bin** güvenli ve sağlam bağımsız bölümün yapımını tamamlayarak vatandaşlarımıza teslim edeceğiz!

Son Durum

Afetten zarar gören illerimizde TOKİ Başkanlığımız, Emlak Konut ve Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüz eliyle 200 bin konutumuzun inşası hızla devam ediyor. İnşallah yapımı biten konutları yıl sonuna doğru etap etap teslim etmeye başlayacağız.

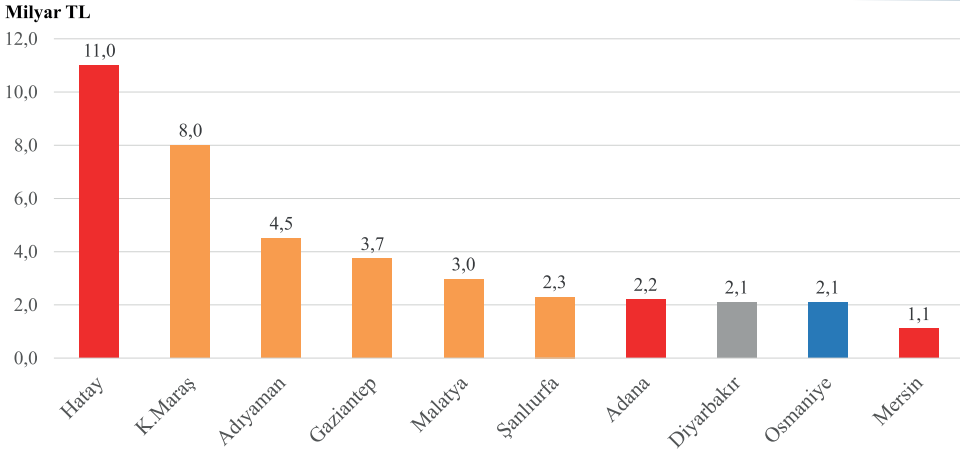
İLLER	İNŞASINA BAŞLANAN KONUT SAYISI
ADANA	3.424
ADİYAMAN	41.292
DİYARBAKIR	6.758
ELAZIĞ	1.887
GAZİANTEP	24.977
HATAY	45.186
KAHRAMANMARAŞ	39.121
KİLİS	2.340
MALATYA	23.861
OSMANİYE	5.501
ŞANLIURFA	5.653
TOPLAM	200.000
200 BİN BAĞIMSIZ BÖLÜM	

Bakanlık olarak bütün imkân ve kabiliyetlerimizle bölgedeyiz. Önceliğimiz deprem bölgesi. Bir taraftan konut ve iş yerlerini yaparken, bir taraftan da altyapı projelerini hazırladık.

Aynı zamanda İller Bankası aracılığıyla yeniden inşa çalışmaları kapsamında temin ettiğimiz yaklaşık **1.3 milyar Avro yani 40 milyar TL değerinde** finansman ile deprem bölgesindeki yerel yönetimleri desteklemekteyiz.

Deprem Bölgesi Altyapı Hibeleri

Toplam 40 Milyar TL

Hasar tespiti yapılan binalarda Ağır Hasarlı, Acil Yıkılacak, Yıkık konumunda bulunan binalardan Acil Yıkılacak ve Yıkık olan binaların tamamının enkazı kaldırıldı.

Ağır Hasarlı olan 206 bin 907 binadan 73 bin 491 tanesinin enkazı kaldırılmış olup Valiliklerimiz nezdinde yıkım çalışmaları devam etmektedir.

Yerinde Dönüşüm Projesi

Afetten zarar gören şehirlerimizde bir yandan rezerv alanda konutlar yapmaya devam ederken bir yandan da zemini müsait olan yerlerde, **Yerinde Dönüşüm projemizle** vatandaşlarımıza **Bakanlığımızın denetiminde, TOKİ'nin güvencesiyle** kendi evlerini yerinde yapma imkânı sunuyoruz.

Yerinde Dönüşüm Projemizde Sayın Cumhurbaşkanımızın kararıyla hibe ve kredileri şu şekilde güncelledik:

- Konutlar için **750 bin TL hibe, 750 bin TL kredi,**
- Köy evleri için **750 bin TL hibe, 750 bin TL kredi,**
- Ahırlı köy evleri için **750 bin TL hibe, 1 milyon TL kredi,**
- İş yerleri için **400 bin TL hibe, 400 bin TL kredi verilecek.**

Krediler, **iki yıl ödemesiz olmak üzere on yıl vadeli ve faizsiz.**

Başvurular E-Devlet üzerinden, ayrıca Yapım ve Dönüşüm Ofislerinden yapılabilmektedir.

KONUTLAR İÇİN

AHIRLI KÖY EVLERİ İÇİN

İŞ YERLERİ İÇİN

Hibe ve kredilerin %10'u peşin, geri kalanı ise inşaat ilerleme seviyesi esas alınarak ödenecek.

Şu anda Yerinde Dönüşüm projemize E-Devlet üzerinden başvuru sayısı:
240 bine ulaşmış durumda!

16

Başvurular
E-devlet ve
Yapım ve Dönüşüm
Ofisleri
üzerinden
yapılabiliyor.

Projeye ilişkin
detaylı bilgilere
www.csb.gov.tr
Alo 181
ulaşılabilir.

Bugüne kadar
240 bin
başvuru
yapılmıştır.

Yerinde Dönüşüm projemizi 4 kırmızı çizgimizden ödün vermeden sürdüreceğiz; bu kırmızı çizgilerimiz:

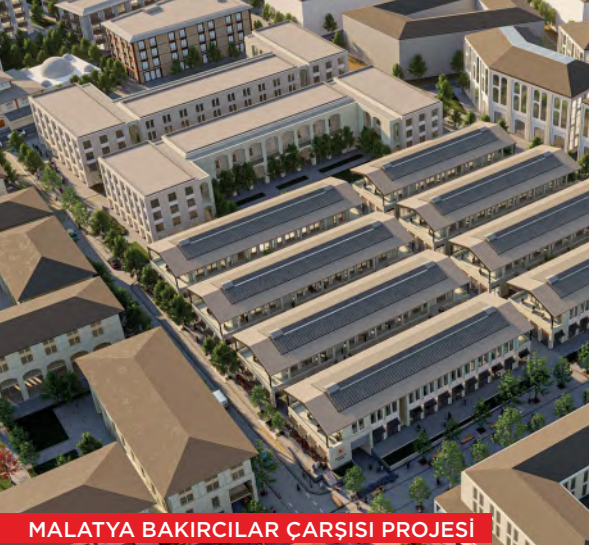
- 1. Fay hatlarının, fay kırıklarının** üzerinde yapılaşma olmayacak.
- 2. Sıvılaşmanın olduğu zeminlerde** yapılaşmaya izin verilmeyecek.
- 3. Dere yatakları asla imara açılmayacak.**
- 4. Mimarlık-mühendislik** hizmetlerinde **sıfır tolerans** uygulanacak.

Yerinde Dönüşüm Projemizin her bir safhası, ruhsattan meskene kadar Bakanlığımızın denetiminde, TOKİ'nin güvencesinde olacak.

Şehir Meydanları Projesi

Şehir merkezlerimizi ve şehirlerimizin en önemli prestijli caddelerini Bakanlık olarak biz yapacağız. Bir şehrin sembolü; merkezleridir, kent meydanlarıdır. Bu meydanlar yüzlerce sene yaşayacak ve kartpostallara, şiirlere, şarkılara konu olacak.

İnşallah buradaki imar faaliyetimizden sonra, şehir merkezlerinin çeperlerindeki zemin etütleri yapılmış güvenli alanlarda vatandaşlarımız Yerde Dönüşüm'le kendi konutlarını yapacaklar.

Köy Evleri

Deprem Gerçeği ve Kentsel Dönüşüm Şurası'nın tavsiyesinden hareketle Köy Evlerimizin inşasında yeni bir yapım teknolojisine geçiyoruz.

İL	YIL SONUNA KADAR TESLİM EDİLECEK KÖY EVİ SAYISI
ADIYAMAN	362
GAZİANTEP	696
HATAY	760
KAHRAMANMARAŞ	1769
KİLİS	39
MALATYA	1298
OSMANİYE	33
ŞANLIURFA	43
TOPLAM	5000

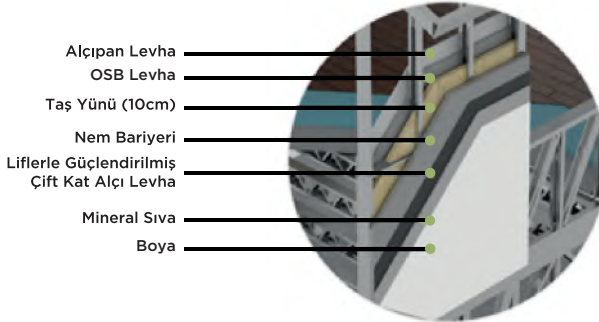
Bundan sonra köy evlerimizi çelikten inşa edeceğiz. İnşallah afet bölgesinde en az 100 bin köy evimizi çelik gövdeden, taş yünüyle yalıtımı sağlanmış, iklim dostu ve Sıfır Atık uyumlu olarak inşa edeceğiz.

100 bin köy evimizi hafif çelikten yapacağız.

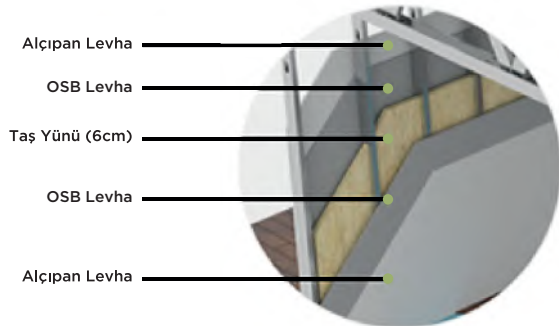

20

DIŞ DUVAR KESİTİ

İÇ DUVAR KESİTİ

4

KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARI

Türkiye Geneli

Sayın Cumhurbaşkanımızın 2012 yılında ortaya koyduğu “Afetlere Hazır Türkiye” hamlesiyle hedefimiz, ülkemizdeki tüm sağlıksız yapı stoğunu yenilemektir. Türkiye genelinde yaklaşık **31 milyon konut ve 5 milyon ticari alandan** oluşan toplam **36 milyon bağımsız bölüm** var.

- Türkiye genelinde yaklaşık **6 milyon** bağımsız bölüm risk altında.
- **2 milyon** bağımsız bölümün acil dönüşmesi gerekiyor.
- 2012’den bugüne kadar kentsel dönüşüm projeleriyle Türkiye genelinde **2 milyon 200 bin** bağımsız bölümün dönüşümünü tamamladık.

21

- Şu anda Türkiye genelinde yaklaşık **400 bin** bağımsız bölümün dönüşüm süreci devam ediyor.
- 2012’den bugüne kadar Türkiye genelinde kentsel dönüşüm projeleri kapsamında Bakanlığımızca **480 milyar TL** değerinde kaynak kullanıldı.

İstanbul ve Yarısi Bizden Kampanyası

- İstanbul'da ise; **6 milyon konut ve 1.5 milyon ticari alandan** oluşan toplam **7.5 milyon bağımsız bölüm** bulunmaktadır.
- 600 bin bağımsız bölümün acil dönüşmesi gerekiyor.
- 2012'den bugüne kadar kentsel dönüşüm projeleriyle **İstanbul'da 800 bin bağımsız bölümün** dönüşümünü tamamladık.
- Şu anda İstanbul'da **170 bin 941 bağımsız bölümün** dönüşüm süreci ise devam ediyor.
- 2012'den bugüne kadar kentsel dönüşüm projeleri kapsamında İstanbul'da **127 milyar 926 milyon TL** değerinde yatırım gerçekleştirdik.
- İstanbul'da acil dönüşmesi gereken 600 bin konut başta olmak üzere riskli 1.5 milyon bağımsız bölümü 5 yıl içerisinde dönüştürüp afetlere karşı dirençli hale getireceğiz.

Yarısi Bizden'e İstanbullu hemşerilerimiz büyük bir teveccüh gösterdiler. Bugüne kadar kampanyamıza **1 milyon 233 bin bağımsız bölüm** için müracaat yapıldı.

Yüzde yüz uzlaşma sağlanan bina sayısı ise 14 bindir. Bu da yaklaşık 72 bin bağımsız bölüme denk geliyor.

Yarısi Bizden Kampanyasından %100 anlaşma sağlayan ve riskli yapılarda oturan vatandaşlarımız öncelikli olarak faydalanacaktır.

İSTANBUL'UN DÖNÜŞÜMÜNDE YOL HARİTAMIZ

1

Kentsel dönüşüm çalışmalarımızı genişleterek devam ettireceğiz.

3

Belirlediğimiz rezerv alanlarda **350 bin konut** inşa edeceğiz.

2

Yarısı Bizden kampanyasıyla **200 bin konutu** sağlıklı hale getireceğiz.

4

Dönüşümün önüne çıkan engelleri kaldıracak **yasamız.**

BELEDİYELER DAHA AKTİF ÇALIŞMALI

- **Ancak bir gerçeği sizlerle paylaşmak istiyorum.**

Kentsel dönüşümün üç paydaşı var: Bakanlık, Belediye, Vatandaş. Çatı kuruluşumuz Bakanlığımız. Düzenlemeyi biz yapıyoruz, belediye ve vatandaş ile birlikte yürütüyoruz.

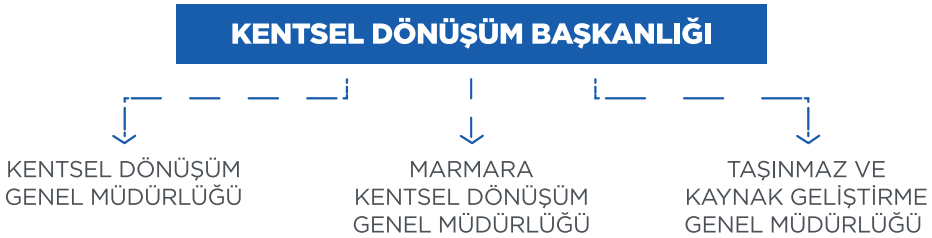
Afet bölgesinin yeniden imar ve inşası da; bu üç sacayağı üzerinden ilerliyor. Biz her ne kadar büyük bir çaba ile gece gündüz demeden çalışsak da maalesef yerel yönetimler, özellikle bazı belediyeler yeteri kadar emek sarf etmiyorlar. Durumun ciddiyetinden uzak bir şekilde hareket ediyorlar.

Özellikle afet bölgesinde ve kentsel dönüşümlerin yapıldığı yerlerde ayrıca Marmara ve İstanbul olmak üzere deprem riskinin yüksek olduğu yerlerde yerel yönetimler çok daha aktif bir şekilde çalışma yürütmeliler. Belki de yapabilecekleri en hayırlı hizmet bu olacaktır.

Vatandaşlarımız da dönüşüme yardımcı olmalı.

Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'nın Kurulması

Bizler Bakanlık olarak; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ülkemizi deprem başta olmak üzere tüm afetlere karşı dirençli hale getirmeye devam edeceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 16 Ekim 2023 tarihli kararıyla kamu tüzel kişiliğini haiz, Hazine yardımı alan özel bütçeli, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na bağlı Kentsel Dönüşüm Başkanlığımız kuruldu.

Bu yapı içerisinde üç genel müdürlük ihdas edildi.

- Bir tanesi **Marmara'daki** kentsel dönüşüm sürecini yürütecek,
- Diğer **Marmara Bölgesi dışındaki** kentsel dönüşüm sürecini yürütecek,
- Üçüncüsü ise hazine arazilerini tarama, tespit ve değerlendirme işlemlerini yaparak **kentsel dönüşüme kaynak** oluşturacak.

Bu düzenlemeyle birlikte kentsel dönüşüm sürecine yeni bir soluk getirmiş olduk. Yine Hazine'ye yük oluşturmadan hem ülkemizdeki sağlıksız yapıları yenileyeceğiz hem de konut sıkıntısına karşı alternatif bir çözüm üretmiş olacağız.

Deprem Gerçeği ve Kentsel Dönüşüm Şûrası

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle, 15-17 Eylül'de; 110 uzmanın katılımıyla, 6 komisyonla İstanbul'da düzenlediğimiz "Deprem Gerçeği ve Kentsel Dönüşüm Şûrası"nın Sonuç Bildirgesini açıkladık.

26

Bilim insanları, sivil toplum kuruluşu temsilcileri, bürokratlar, alanında uzman kişiler ve medya temsilcilerinin yoğun katılımıyla düzenlediğimiz Şûra kararlarına; yeni hazırladığımız Kentsel Dönüşüm Yasası'nda güçlü ve önemli bir yer verdik.

Tavsiye Kararlarından öne çıkan başlıklar;

1. Kentsel dönüşüm, yüzde 50+1 ile yapılmalı,
2. İnşaat ruhsatı yüzde 50+1 ile alınabilmeli,
3. Kentsel dönüşüm için yapılan tebligatlar, e-Devlet üzerinden bildirilmeli, yapıların kapılarına asılmalı ve muhtarlıklarda ilan edilmeli,
4. İstanbul'daki konut dönüşümünü kolaylaştırmayı amaçlayan "Yarısı Bizden" kampanyasının uygulanabilmesi için mali yardım hükmü kanuna eklenmeli,
5. Kentsel dönüşüm davalarının hızlıca çözülmesi için arabuluculuk sistemi devreye alınıp ihtisas mahkemeleri kurulmalı.

27

6306 Sayılı Kanundaki Değişiklikler

Deprem Gerçeği ve Kentsel Dönüşüm Şûrası'nın sonuç bildirgesinde yer alan kararlar doğrultusunda hazırlanan ve Yüce Meclis'imizden geçen kanunla birlikte;

1. Riskli yapı tespitinin ve tahliyesinin malik ve kiracılarca engellenmesi durumunda, tespit ve tahliyenin mülki amirden alınacak yazılı izin ile yapının kapısının çilingir vasıtaıyla açtırılması suretiyle yapılması,
2. Kanun kapsamındaki riskli yapıların bir an evvel tespit edilip yıktırılmasını sağlamak amacıyla, riskli yapı tespitine ve tahliyeye ilişkin tebligatların yapıların kapısına asılmak, maliklere e-Devlet Kapısı üzerinden bildirilmek ve ilgili muhtarlıkta ilan edilmek suretiyle yapılması,
3. Yarısı Bizden kampanyasının uygulanabilmesi için, 6306 sayılı Kanun'a hak sahiplerine yapım için mali yardım yapılabileceği,

4. Kanun kapsamındaki yapıların yıktırılmasından sonra arsa haline gelen taşınmazlarda ortaklığın giderilmesi davası açılabilceğı,
5. Dönüşüm uygulamalarında hisseleri oranında maliklerin salt çoğunluğu ile alacakları karara istinaden yapılacağı (yani 50+1),
6. Maliklerin dönüşüm uygulamaları için arabuluculuk işi yapacak kuruluşların faaliyet gösterebileceğı,
7. Kaynak temin etmek maksadıyla yapılaşmaya esas arsa metrekaresinin yüzde otuzunun mülkiyetinin Bakanlığa devrine muvafakat edilmesi veya aynı miktarın değerin Bakanlığa verilmesi,
8. Hak sahiplerinin borçlanma bedelini ödeyecek mali gücünün olmaması durumunda, hak sahibine, hak sahibi evli ise hak sahibi ve eşine bu bağımsız bölüm üzerinde sükna (oturma) hakkı tanınması,
9. Dönüşüm alanlarında herhangi bir taşınmaz satılacak ise, Bakanlığın bu taşınmazı öncelikle satın alma hakkının olması,
10. Kanun kapsamında yürütölen uygulamaların ivediliğı gözetilerek, Kanun kapsamında onaylanacak planların ilan, askı ve itiraz sürelerinin kısaltılması gibi kentsel dönüşüm sürecini hızlandıracak maddeler yasalaşmıştır.

Bu anlamda tasarının yasalaşmasında emeğı geçen Bayındırlık Komisyonumuza, AK Parti Grup Başkanımıza, Grup Başkanvekillerimize, Cumhur İttifakımıza ve destek veren tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

SOSYAL KONUT, İŞYERİ VE ARSA ÇALIŞMALARI

Toplu Konut İdaresi eliyle 20 yılda, 38 bin sosyal donatı ve 1 milyon 305 bin sosyal konut ürettik. Böylece 5 milyon vatandaşımızı ev sahibi yaptık.

81 ilin tamamında; 898 şantiyede hâlihazırda 240 bin 634 konut ve sosyal donatının inşasına devam ediyoruz..

250 Bin Sosyal Konut Projesi kapsamında; yapılması planlanan konut sayısı 266 bin 973'tür. Bugün itibarıyla 61 bin 210 konutun ihalesi yapılmıştır. Geri kalan sosyal konutlara yönelik çalışmalar devam etmektedir.

İlk Evim Arsa Projesi kapsamında 131 bin 988 adet müstakil parsel için planlama çalışmaları devam etmekte olup hak sahipliği kuraları çekilmiştir. 103 bin 451 adet müşterek arsa hissesi için planlama çalışmaları devam etmekte olup hak sahipliği kuraları çekilmiştir.

İlk İşyerim Projesi kapsamında; Türkiye genelinde farklı il ve ilçelerde 40 adet proje yürütüyoruz.

Bu projeler kapsamında 50 m² - 100 m² - 150 m² - 200 m²'lik işyerleri planlanacak şekilde toplam 10 bin adet işyeri yapmayı hedefliyoruz.

Konya ve Aksaray illerinde yer belirleme kurası çekilen 480 adet işyerinin ihalesi yapılmış ve yapım süreci devam etmektedir.

Tabi hem imar ve ihya faaliyetlerimize devam ediyoruz. Hem de güvenli, sıfır atık uyumlu, iklim dostu inşa faaliyetlerini de sıkı bir şekilde denetliyoruz.

5

BAKANLIĞIMIZIN BİRİMLERİNE AİT ÇALIŞMALAR

YAPI DENETİM

Ülke genelinde 469 bin adet işe ait olmak üzere 800 milyon m² inşaat alanının denetimi devam etmekte ve denetçi olarak belgelendirilen mimar ve mühendislerden 15.500 ü aktif olarak bu denetimlerde görev yapmaktadır.

Denetim faaliyetleri halen Bakanlığımızdan belgeli 2.250 adet yapı denetim kuruluşunca yürütülmektedir.

Bakanlığımızca inşaatlarda kullanılan betondaki hata, kayıp ve kaçak oranlarının sıfır veya sıfıra en yakın hâle getirilebilmesi amacıyla betonun çip ile takibi için kurduğumuz Elektronik Beton İzleme Sistemi'ni ülke genelinde 25.12.2018'de uygulamaya başladık. Bu tarihten itibaren beş yıllık süreçte tamamlanan 405 bin adet bina ile devam eden 469 bin adet inşaatın toplamda 33 milyon adet taze beton numunesi alınarak deneye tabi tutulmuştur.

31

Sistemin bir çıktısı olarak; ülkemizde üretimi olmayan RFID etiketler (çip) bir yıllık Ar-Ge sürecinin ardından yerleştirilerek ülkemizde üretilmeye başlanılmıştır.

Dünya genelinde ilk olan bu sistem, ulusal ve uluslararası arenada birçok ödüle layık görülerek, Cumhurbaşkanlığı'nca çeşitli ülkeler ile yürütülen Karma Ekonomik Komisyonu Eylem Planları'nda yer almıştır.

Vatandaşlar tarafından oturulmaya başlanan yeni binalarda daire satışı ya da kiralanması işlemlerinde, daireler hakkında kat mahalleri ya da m² özelliklerinde yanlış bilgilendirme suretiyle oluşturulan suiistimallerden hareketle Bakanlığımızca 2019 yılında binaların gerek proje gerekse diğer tüm bilgilerine kolayca erişim sağlayacak bir sistem üzerinde Ar-Ge çalışması başlatılmış ve 2021 yılı itibarıyla çipli levha şeklindeki Bina Kimlik Sertifikası uygulamasına geçilmiştir.

YENİLİKÇİ MEVZUAT DÜZENLEMELERİ

32

Müteahhitleri sınıflandırıyor, şantiye şeflerini kayıt altına alıyoruz.

Özel sektör yapım ve yıkım müteahhitleri için mali ve teknik yeterlikler tanımladık, sınıflandırma sistemine geçtik. Artık her müteahhit her türlü işi yapamıyor, ancak yetki grubunda iş üstlenebiliyor. Yapı ruhsatı sistemi ile entegre çalışacak şekilde kurduğumuz otomasyon üzerinden 150 bine yakın müteahhidi gruplara göre yetkilendirdik ve yeterliklerini izliyoruz.

Enerji verimliliğinde yeni hedefimizi sıfır enerjili bina olarak belirledik.

Enerji performansı normal binalara göre bir üst sınıfta olan ve yenilenebilir enerji kullanan; şehircilik literatüründeki adıyla “Neredeyse Sıfır Enerjili Bina” (nSEB) konseptine aşamalı olarak geçişi başlattık. İlk aşamada 5 bin metrekarenin üstündeki binalar için zorunluluk getirdik. 2023 yılı başından itibaren 5 bin metrekarenin üstündeki binalar için, nSEB kapsamında enerjisinin en az %5’ini yenilenebilir enerjiden karşılama ve Enerji Kimlik Belgesi sınıfı en az B olma zorunluluğu getirdik.

AKILLI ŞEHİRLER

Türkiye ulusal coğrafi bilgi sistemi kurulmuş ve kamu kurumları arasında veri paylaşımı kolaylaştırılmıştır. Kamu kurumlarına ait 520 veri katmanına ilgililerin erişim ve paylaşımı kolaylaştırılmış, kamuda bürokrasinin azaltılması ve dijital devlete geçiş yolundaki hedeflere bir adım daha yaklaşılmıştır.

Akıllı şehir strateji ve eylem planlarını hazırlayarak yerel yönetimlerimize rehberlik hizmeti sunulmaktadır.

Ülkemizde bu aracı kullanarak şehirlerimizin sorunlarına çözüm bulurken vatandaşlarımızın hayatını iyileştirmek amacıyla; dünyada dördüncü olma niteliği taşıyan **Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı’nı**; “**Hayata Değer Katan Yaşanabilir ve Sürdürülebilir Şehirler**” vizyonu ile hayata geçirdik.

YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimlere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden 2002 yılında 4,7 milyar TL kaynak aktarılırken, 2022 yılında ise bu rakam 270 milyar TL'ye ve 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla ise bu miktar 328 milyar TL'ye ulaşmış bulunmaktadır.

34

Merkezi bütçeden aktarılan bu paylar belediyelerde herhangi bir ayrıma gitmeksizin objektif kriterlerle yapılmaktadır.

KÖYDES

Proje kapsamında;

2022 yılında KÖYDES için 3.1 milyar TL ödenek kullanılmış, 2023 yılında da bu miktar 3.8 milyar TL olmuştur.

KÖYDES Projesi kapsamında günümüz itibarıyla toplamda;

131 bin 204 kilometre asfalt yol, 89 bin 255 kilometre stabilize yol, 5 bin 569 kilometre beton yol, 66 bin 319 kilometre onarım, 5 bin 935 kilometre tesviye, 47 milyon 254 bin 941 metrekare parke taşı yapılmıştır. Ayrıca 38 bin 929 adet menfez, 1.535 adet köprü tamamlanmıştır.

İçme suyu bulunmayan 5 bin 636 yerleşim yerine şebekeli içme suyu tesisi yapılmış ve içme suyu yetersiz olan 70 bin 847 yerleşim yerinin içme suyu tesisleri yenilenmiştir.

MİLLİ EMLAK FAALİYETLERİ

Vatandaşlarımızın mülkiyet sorununu çözmek amacıyla yürüttüğümüz 2B arazileri ile Hazine'ye ait tarım arazilerinin satışından 2023 yılında 15 bin olmak üzere toplam 1 milyon 32 bin hak sahibine tapularını teslim ettik.

Hazine taşınmazları üzerinde üretim yapan çiftçilerimizin tarımsal üretim desteklerinden yararlanabilmesi için ecrimisil ile kullandıkları yerlerin sözleşme ile kullanılmasını sağladık ve şimdiye kadar 80 bin çiftçimiz ile 1,3 milyar m² Hazine taşınmazı için ecrimisil olarak ödedikleri bedelin yarısı üzerinden kira sözleşmesi imzaladık.

6

ÇEVRE VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇALIŞMALARI

Bugün ülkemiz iklim krizinin ağır sonuçlarıyla karşı karşıya. Karadeniz bölgemizdeki **seller**, Akdeniz ve Ege'deki **yangınlar**, Marmara Denizi'ndeki müsilaj, Doğu ve Güneydoğu da artan **kuraklık**, iklim değişikliğinin en somut göstergeleridir.

Bilimsel araştırmalara göre; **son dönemde dünyada ortalama sıcaklığın 1 derece arttığı, eğer 2 derece artarsa dünyada gıda krizinin başlayabileceği, 3 derece arttığında ise dünyanın yaşanmaz hale gelebileceği** öngörülmüyor.

Ülkelere Göre Metan
Emisyonları 2019 (ton)

ÇİN	14%
ABD	9%
RUSYA	8%
HİNDİSTAN	7%
AB	4%
TÜRKİYE	0,8%

Bu konuda ABD'nin, AB'nin, Çin'in ve Hindistan'ın dünyayı çok daha fazla kirlettiğini görüyoruz.

Dünya bir denge üzerine yaratılmış. Bu denge bozulduğu zaman felaketler de arka arkaya geliyor. Eğer doğayı tahrip ederseniz, atmosferi kirletirseniz tabiat sizden intikam almaya başlıyor.

Biz, bu tahribatı onarıp, yeniden dengeyi tesis etmeye çalışıyoruz. Ülke olarak **iklim değişikliği ve çevre sorunlarıyla mücadeleyi** her zaman siyaset üstü ve sınır tanımayan konular olarak ele alıyoruz.

Hatta iklim değişikliğini artık ülkelerin birer **güvenlik meselesi** olarak görüyoruz.

Ortak evimiz dünyanın geleceği için Türkiye olarak ulusal ve uluslararası ölçekte bütün adımları atıyoruz.

Bu bağlamda Paris İklim Anlaşması ve Avrupa Yeşil Mutabakatı ile başlayan ekonomilerde yeşil dönüşüm süreci Türkiye'yi de oldukça yakından ilgilendiriyor.

Bakanlığımızın iklimle değişikliği ile mücadele konusundaki başlıca adımlarını şöyle ifade edebiliriz;

- 1. Biz de ülke olarak Paris İklim Anlaşması'na taraf olduk ve yeşil dönüşüm için taahhütlerde bulunduk.** Biz ülke olarak verdiğimiz sözlere riayet ediyoruz. Bu anlamda kararlı çalışmalarımızı sürdürüyoruz.
- 2. İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı ile 541 eylem ve bu eylemlerden sorumlu kuruluşları belirledik. İklim Değişikliğiyle Mücadele Sonuç Bildirgemizi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayeleriyle kamuoyuyla paylaştık.**
- 3. Doğal ekosistemi koruyacak olan yeşil dönüşüm aynı zamanda refah artışını da sağlayacak.** Bizi bu hedefe götürecek en önemli lokomotif ise **İklim Kanunu** çalışmaları olacak. **İklim Kanunu önerimizi; paydaşların da talepleri doğrultusunda, bilimsel verilerin değişkenliğini de dikkate alarak sürekli güncelliyoruz.**

4. İklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir gücümüz olan **Millet Bahçelerinin** ülkemiz genelinde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

ANKARA - BAŞKENT MİLLET BAHÇESİ

MERSİN - AKDENİZ MİLLET BAHÇESİ

Gelinen noktada Kasım ayı itibarıyla; 81 ilde 74 milyon 39 bin 363 m² alanda 496 millet bahçesi hedefimiz doğrultusunda çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu kapsamda; 56 ilde 23 milyon 500 bin m² alanda toplam 213 millet bahçesini tamamladık. 50 milyon 540 bin m² alanda 283 millet bahçesi çalışmasına ise devam ediyoruz.

Hedefimiz; 2028 yılına kadar 100 milyon metrekare millet bahçesini ülkemize kazandırmak.

5. Ayrıca **korunan alan miktarı** ve **kurduğumuz ekolojik koridorlarla** ülkemizin yeşil varlığını çoğaltıyoruz. **Böylelikle ülke sathına yayılan güçlü yeşil koridorlarla beraber yeni yutak alanlarımızı ülkemize kazandırıyoruz.** Korunan alan miktarı **2011 yılında %6,3 iken 2022 yılında %12,71'e çıkardık.** Hedefimiz bu oranı OECD ortalaması olan yüzde 17'nin üstüne çıkarmaktır. BM Milletler Biyoçeşitlilik Sözleşmesinin hedefine uygun olarak araştırma ve projelerimize devam ediyoruz.
6. Denizlerimizin temizliğinin önemli bir göstergesi olan **mavi bayraklı plajlarımızın** sayısı 2023 yılında **551'e** yükselmiştir. Bu sayıyla dünyada 3'üncü sıradayız. Hedefimiz dünya birinciliği

7. **Hedefimiz yeşil dönüşüm.** Yeşil dönüşüm kapsamında hayat alanlarımız olan binalarımızın da iklim dostu olması için çok önemli yatırımları hayata geçiriyoruz. Son 20 yılda sosyal konut ve kentsel dönüşüm çalışmalarıyla ürettiğimiz 3 milyon konutumuzu çevreye saygılı, sıfır atık uyumlu ve iklim dostu olacak şekilde imal ettik. Sahada inşası devam eden 350 bin konutun dönüşümüne de aynı hassasiyetlerle devam ediyoruz.

8. Sanayide **yeşil dönüşüm**ü gerçekleştirmek istiyoruz. Bu bağlamda tüm sanayicilerimizi **yeşil sertifika** edinmeleri noktasında teşvik ediyor ve eğitim çalışmalarıyla bilinçlendiriyoruz. Türkiye olarak, her alanda yenilikçi, dinamik ve ülkemizi küresel rekabette üst sıralara taşıyacak projelerle geleceğe doğru emin adımlarla yürüyoruz. **2022 yılı ihracat rakamımız 254,2 milyar dolara yükseldi.** Türkiye Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde üretim, ihracat ve istihdama dayalı ekonomi modeliyle yoluna kararlı bir şekilde devam ediyor.
9. 2002 yılında 15 olan **kati atık düzenli depolama tesisi** sayımızı, 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla 93'e çıkardık. Bu tesislerle, 1.241 belediyede nüfusumuzun %89'una, yani 69,5 milyon vatandaşımıza hizmet veriyoruz.

2018 yılında yerel yönetimlerin geri kazanım ve bertaraf tesislerini kapsayan “Kati Atık Programı” projesini başlatarak yerel yönetimlerimize hibe desteği sağladık.

2018 yılından bu yana 17 milyon ton tehlikeli atığın ve 969 bin ton ithal edilmiş plastik atığın güvenli şekilde taşınarak geri kazanımı ve bertarafını sağladık.

10. İklim kriziyle mücadele için çevrenin korunması şarttır. Bu anlamda **Sıfır Atık**, amiral gemimiz olarak tarif edebileceğimiz bir projedir.

Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi’nin himayelerinde bir küresel çevre hareketi ve dünya markası haline gelen Sıfır Atık ile;

Bugüne kadar **172 bin binada** Sıfır Atık Yönetim Sistemini hayata geçirdik ve **19,5 milyon kişiye** eğitim verdik.

Yapılan bu çalışmalar sonucunda 2017 yılında %13 olan geri kazanım oranımız **2022 yılı sonu** itibarıyla **%30,13’e** yükselmiştir. Bu oranı 2023 yılında **%35’e**, 2035 yılında ise **%60’a** çıkarmayı hedefliyoruz.

Proje başlangıcından bu yana **45,5 milyon** ton geri kazanılabilir atık, Bakanlığımızdan lisans almış işletmelerce işlenerek ekonomiye kazandırılmıştır.

Toplanan atıklardan; **96 milyar TL** ekonomik kazanç sağlanmış, 432 milyon ağaç kurtarılmış, 108 milyon varil petrolden tasarruf edilmiştir.

Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi ile birlikte Türkiye’nin dünyaya taşınan bir markası olan Sıfır Atık, uluslararası takdirler ve ödüller almaya devam ediyor.

Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelesinde ve sürdürülebilir kalkınma planları kapsamında sunduğu "sıfır atık" kararı Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nda 2022 yılının Aralık ayında kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, **30 Mart gününün Uluslararası Sıfır Atık Günü** olarak ilan edilerek tüm dünyada kutlanması kararlaştırılmıştır. Kurulan **Sıfır Atık Danışma Kurulu**'nun Başkanlığını yine Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi yürütmektedir.

Son G20 Liderler Zirvesi Sonuç Metni'nde de Sıfır Atık'a yer verildi.

Yine son düzenlenen BM Zirvesi'nde ise Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres ve Emine Erdoğan Hanımefendi tarafından iklim kriziyle mücadele kapsamında **Küresel Sıfır Atık İyi Niyet Beyanı** imzalandı. Sayın Cumhurbaşkanımız da bütün dünyayı Sıfır Atık seferberliğine davet etti.

Bu anlamda Sıfır Atık Projesi döngüsel ekonomiye katkıları kadar özellikle **Türkiye'nin dünyaya kazandırdığı bir marka olmuştur.**

11. Bugüne kadar **atıksu arıtma tesislerinin** enerji giderleri için 1 milyar TL değerinde destek sağladık. 2023 yılının ilk yarısında arıtılmış atık suların yeniden kullanım oranında yıl sonu hedefi olan %5 oranı aşarak %5,2'ye ulaşılmıştır. Tarımsal, çevresel, endüstriyel ve diğer alanlarda yeniden kullanım oranını 2030 yılında %15'e çıkaracağız.

2002 yılında 145 atık su arıtma tesisi ile belediye nüfusunun %35'ine atık su arıtma hizmeti verilirken 2023 yılı itibarıyla atık su arıtma tesisi sayısı 1209'a, hizmet verilen belediye nüfusu ise %89,9'a ulaşmıştır.

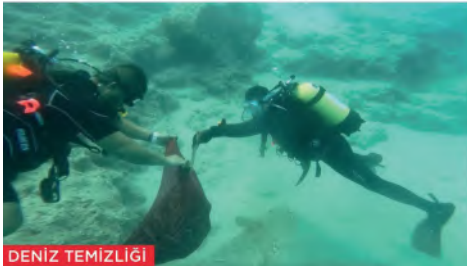
12. Deniz ve kıyılarımızı sıkı bir şekilde denetliyoruz. Denizlerimizin kirliliğe karşı korunması için gemi kaynaklı atıklar 339 tesiste verilen atık alım hizmeti ile yönetilmektedir. Gemilerin çevrim içi ortamda takip edilmesi amacıyla hazırlanan Denizcilik Atıkları Uygulaması ve e-devlet ile entegre Mavi Karekod uygulaması için çalışmalarımız da devam ediyor.

MÜSİLAJ TEMİZLİĞİNDEN ÖNCE

MÜSİLAJ TEMİZLİĞİNDEN SONRA

DENİZ TEMİZLİĞİ

MOGAN DİP ÇAMUR TEMİZLİĞİ

Deniz çöplerinin önlenmesi ve temizlenmesi çalışmaları kapsamında 2019 yılından günümüze kadar 185 bin ton deniz çöprü toplanmış ve bertaraf edilmiştir.

Marmara Denizimizde yaşanan **müsilaj sorunu** sonrasında izlemeye yönelik pek çok çalışma gerçekleştirdik.

Marmara Denizimizde izleme noktamızı 150'ye çıkardık. Marmara Bölgesinde 1000 metre küp ve üzeri tüm arıtma tesislerini 7/24 online takibe aldık.

2023 yılının ilk 9 ayında 67 bin 381 çevre denetimi gerçekleştirdik.

Çevreyi kirlüten 4 bin 317 tesise ve 25 deniz aracına 950 milyonun üzerinde ceza uyguladık. Bu kapsamda 267 işletmeyi ise faaliyetten men ettik.

Tüm ülkede çevre denetimlerinin tek merkezden planlanması, yönetilmesi ve takip edilmesi amacıyla Sürekli Denetim Merkezi kurduk.

Sürekli Denetim Merkezi, Sürekli İzleme Merkezi ile birlikte; Türkiye Yüzyılı vizyonunun gerçekleşmesine katkı sağlayacak Cumhuriyetimizin referans projeleri arasında yer almaktadır.

13. Hava Emisyon Yönetimi Portalı aracılığıyla ulaşım, sanayi ve evsel ısınma kaynaklarına bağlı emisyon envanteri hesaplamalarından **hava kalitesi haritaları** üretilmektedir. Bakanlığımızca geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımı; 3 boyutlu kent modeli üzerinde, sokak seviyesinde, metre düzeyinde hava kalitesi değerlerinin illerimizde tespit edilmesini sağlamaktadır.

2002 yılına kadar, Hava Kalitesi Ölçüm istasyonu sayımız 8 iken, bugün bu sayıyı 366'ya çıkardık. Bu istasyonlar aracılığıyla, hava kalitesini izliyor, sonuçları vatandaşlarımızla online olarak paylaşıyoruz.

386 sanayi tesisine ait 764 bacadaki kirletici parametreleri sürekli emisyon ölçüm sistemleri ile 7 gün 24 saat gerçek zamanlı olarak izliyoruz.

Kurulu kapasitesi **günde 5.000 m3'ün üzerinde olan 429 atık su arıtma tesisinden deşarj edilen atık suları gerçek zamanlı olarak izliyoruz. Tüm denizlerimizde toplam 425 istasyonda denizlerimizin kirlilik ve kalite durumunu izliyoruz.**

Çevre Korumaya İlişkin Diğer Çalışmalar

Bakanlık olarak; Yerel Yönetimlerimizin çevre yatırımlarına destek oluyoruz. Bu kapsamda son 21 yılda 22 bin 467 adet projeye **41 Milyar 348 Milyon TL** destek sağladık.

Bu yıl içinde; yerel yönetimlerimize çevre yatırımları için toplam 1 Milyar 923 milyon TL destek sağladık. 2023 yılı sonu itibarıyla hedefimiz 2 Milyar TL'yi aşan bir destek sağlamak.

ÇED SÜRECİ

ÇED süreci 1 Kasım 2013 tarihinden itibaren e-ced olarak elektronik ortamda devreye alınmış şeffaf bir uygulamayı içerir. ÇED sürecinde projeye ilişkin vatandaşın görüş ve önerileri her aşamada alınmaktadır. Bu anlamda vatandaş bilgilendirmek için katılım toplantıları düzenlenir.

ÇED raporu, komisyon üyelerinin katılımı ile inceleme ve değerlendirme süreçlerinden sonra verilir. Komisyonun incelediği ÇED raporu, askıda ilan ve internet aracılığıyla 10 takvim günü ile görüşe açılır. Bakanlığımız da komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini alarak "ÇED Olumlu" veya "ÇED Olumsuz" kararı vererek kamuoyuna sonucu ilan eder.

Bu anlamda 2023 yılı içinde tüm sektörlerde 595 projenin ÇED süreci değerlendirildi. 392'sine "ÇED Olumlu" 203'üne de "ÇED Olumsuz/İptal/İade" kararı verildi.

ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmak ve ülkemizin vermiş olduğu karbon emisyon salınım hedefine ulaşmak gayesiyle yaklaşık **2.7 milyon metrekare** alanda yeni karbon yutak alanı oluşturuyoruz.

Arazi örtüsünün yanı sıra çölleşme, erozyon ve toprak organik karbonunun belirlenmesine ve izlenmesine yönelik dinamik izleme sistemleri geliştirdik. Böylelikle ülkemizin çölleşmeye ve erozyona hassas alanlarını ortaya koyarak değişimleri takip ediyoruz. 2023 yılı dahil olmak üzere **229 adet** ağaçlandırma ve rehabilitasyon projesi ile; erozyon, sel, çığ ve heyelan kontrolü projesi hazırladık.

İklim değişikliğine karşı dirençli toplum oluşturmak amacıyla, karbon bütçesinin artırılmasına yönelik, bitkilendirilmeye uygun hazine arazileri ile arazi bozulumuna uğramış bölgelerde kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak şekilde yutak alanları her geçen gün artırmaktayız.

7

BAKANLIĞIMIZIN BAĞLI KURULUŞLARININ ÇALIŞMALARI

İLBANK FAALİYETLERİ

İller Bankası aracılığı ile yerel yönetimlerimizin ihtiyaçları için; 2002 – 2023 yılları arasında içme suyundan atık suya, katı atıktan yenilenebilir enerjiye, şehircilikten diğer altyapıya kadar güncel değerlerle 464 milyar TL tutarında 11 bin projeyi hayata geçirdik. Yatırım bedeli 40 milyar TL olan 897 projede ise çalışmalarımıza devam ediyoruz.

ISPARTA - ATIKSU ARITMA TESİSİ

GAZİANTEP - ATIKSU ARITMA TESİSİ

SUKAP projesi kapsamında bugüne kadar yerel yönetimlerimize Genel Bütçeden 1.5 milyar TL aktardık. İklim duyarlı çevresel altyapı, sürdürülebilir kentsel hareketlilik, yenilenebilir enerji gibi farklı projelere 4 milyar Avro'nun (116 milyar TL) üzerinde uluslararası finansman desteği sağladık.

ALTYAPI YATIRIMLARI

ENERJİ YATIRIMLARI

TÜNEL-KAVŞAK VE YOL YAPIM YATIRIMLARI

MEKANİK OTOPARK

2006 yılında Dünya Bankası'ndan temin edilen finansmanla başlayan uluslararası işbirliklerimiz, 2023 yılı sonu itibarıyla 8 farklı uluslararası finans kuruluşuyla 5.9 milyar Avro (180 milyar TL) olan bir portföye ulaştı. Afetten zarar gören şehir merkezlerimize ilk etapta İLBANK aracılığı ile altyapıları hasar gören yerel yönetimlerin acil ihtiyaçları için yaklaşık 5 milyar TL hibe tahsis edilmiştir.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

WebTapu projemiz ile vatandaşlarımız fiziki ortama gerek duymadan her türlü tapu işlemlerini güvenli bir şekilde yapabiliyorlar. Her türlü evrak işlemi de bu sistem üzerinden gerçekleşiyor. Bir E-Devlet uygulaması olan WebTapu'da **günlük 200 bin işlem** yapılıyor. Bu hamlemizle Bakanlığımızın ve Türkiye'nin dijitalleşmesine yeni bir katkı sunmuş olduk.

Yine tapu işlem süreçlerini kişi ve mekânâ bağlı olmadan halletmeyi amaçlayan Türkiye Tapu uygulamamızı da 2024 yılının sonunda devreye almayı hedefliyoruz. Böylelikle tapu işlem süreçleri de personelin çevrimiçi işlemleriyle çok daha hızlı bir şekilde gerçekleşecek.

Yine 1 Temmuz 2023 itibarıyla da Tapu Satış İşlemleri Noterlikler vasıtasıyla da yapılmaktadır.

KESİN HESAP VE SAYIŞTAY RAPORLARINA İLİŞKİN KISA BİLGİLER

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın 2022 yılı kesin hesabı incelendiğinde; herhangi bir ödenek üstü harcama yapılmadığı görülmektedir.

Aynı zamanda, Sayıştay denetimini son derece önemseyeceğimizi belirtmek istiyorum, bu anlamda denetimi, hizmetlerimizin mevzuata uygun bir şekilde geliştirilmesi için bir fırsat olarak görmekteyiz.

2022 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan bulgulara belirtilen hususlara ilişkin olarak;

- Düzeltici ve önleyici tedbirlerin ivedilikle alınması ve mevzuat değişikliği önerilen hususlarda gerekli çalışmaların yürütülmesi,
- İlgili personelin Sayıştay bulguları konusunda bilgilendirilerek, gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmesi ve gereken önlemlerin alınması,
- Muhasebe bulgularında belirtilen hususlarda, gerekli düzeltme işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı ile yazışmaların yapılması ile ilgili Bakanlığımız Merkez ve taşra teşkilatına yazılı talimatlar verilmiş olup, yapılan işlemlerin sonuçları da periyodik olarak takip edilmektedir.

Sayın Başkan,

Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Üyeleri,

Sayın Milletvekilleri,

Kıymetli Basın Mensupları,

Hedefimiz, çevreyi korurken yatırım ortamının iyileştirilmesi ile sosyal donatı ve yeşil alanlarıyla, yaşanabilir sağlıklı ve afetlere dirençli şehirlerin oluşturulmasıdır.

Bu vesileyle sözlerime son verirken, değerli komisyon üyelerimize ayrı ayrı teşekkür eder, 2024 yılı Bütçemizin Ülkemize hayırlı olmasını diler, saygılarımı sunarım.

